

Pilārs III – informācijas atklāšana 2015. gads

Risku vadība

Risku pārvaldīšana ir viens no Bankas stratēģiskajiem uzdevumiem. Bankas risku pārvaldīšanai ir izstrādāta Bankas risku pārvaldīšanas stratēģija, kas paredz sekojošo risku pārvaldīšanu: Kredītrisks un atlikušais risks

Kavēts aizdevums – aizdevums, kura atmaksu Klients neveic noteiktajā termiņā un kārtībā, par ko Banka un Klients vienojušies savstarpēji noslēgtajā līgumā (-os).

Vērtības samazināšanās zaudējumi kvalitātes pasliktināšanās dēļ:

Objektīvi pierādījumi tam, ka notikusi aizdevuma vai aizdevumu grupas vērtības samazināšanās zaudējumi kvalitātes pasliktināšanās dēļ, ietver tādu pārbaudāma veida informāciju, kas nonāk Bankas uzmanības lokā attiecībā uz šādiem zaudējumu gadījumiem:

- aizņēmēja būtiskas finansiālas grūtības;
- līguma nosacījumu neievērošana, t.i., aizdevuma pamatsummas vai procentu maksājumu kavējumi;
- aizņēmējam piešķirtie atvieglojumi (*concession*) tādu ekonomisku vai juridisku iemeslu dēļ, kas saistīti ar aizņēmēja finansiālām grūtībām, ko citā gadījumā Banka nebūtu piešķīrusi (t.i., Banka ir veikusi aizdevuma pārstrukturēšanu);
- samērā liela iespēja, ka aizņēmējs sāks bankrota procedūru vai cita veida finansiālu reorganizāciju (*financial reorganization*);
- aktīvā tirgus zaudēšana attiecīgā finanšu aktīva emitenta finansiālo grūtību dēļ;
- piešķirto aizdevuma līdzekļu neizmantošana kredītīgumā noteiktajiem mērķiem;
- kreditētā projekta realizācijas priekšnosacījumu neiestāšanās;
- ar aizņēmēju saistītās personas saistību, kas ietekmē aizņēmēja spēju pildīt kredītsaistības pret Banku, nepildīšana;
- nodrošinājuma vērtības samazināšanās gadījumos, kad aizdevuma atmaksa ir tieši atkarīga no nodrošinājuma vērtības. (SGS 39.60)

Kredītrisks ir zaudējumu rašanās risks gadījumā, ja bankas aizņēmējs (parādnieks, debitors) vai darījuma partneris nespēs vai atteiksies pildīt saistības pret banku atbilstoši līguma noteikumiem. Kredītrisks sastopams bankas operācijās, kuras bankai izveido prasības pret otru personu un kuras tiek atspoguļotas bankas bilancē un ārpusbilancē.

Atlikušais risks ir risks, ka bankas lietotās kredītriska mazināšanas metodes izrādās mazāk efektīvas nekā paredzēts.

Bankas principi kredītriska novērtēšanā, uzraudzībā un pieņemšanā ir aprakstīti un apstiprināti ar Kredītpolitiku, Darījuma partnera politiku un Investīciju politiku.

Banka iedala un kontrolē savu kredītrisku, nosakot dažāda veida un griezuma limitus: limitus pieņemamajam riskam katram aizņēmējam, saistītu aizņēmēju grupām, ģeogrāfiskajiem reģioniem, uzņēmējdarbību nozarēm, nodrošinājumu veidiem un apmēriem, valūtām, termiņiem un starptautisko aģentūru piešķirtiem reitingiem.

Kredītrisks tiek regulāri uzraudzīts arī individuāli katram aizņēmējam, novērtējot aizņēmēju spēju atmaksāt pamatsummu un procentu daļu, kā arī nepieciešamības gadījumos, mainot noteiktos limitus.

Bankas pakļaušana kredītriskam tiek arī uzraudzīta un mazināta, nodrošinot kredītiem atbilstošu ķīlu un garantiju reģistrēšanu Bankas vārdā. Šo garantiju un ķīlu patiesās vērtības tiek regulāri pārskatītas. Nodrošinājums ir īpašums vai tiesības, kas var kalpot kā alternatīvais Aizdevuma atmaksas avots gadījumā, ja Klients neizpilda savas saistības.

Kā nodrošinājumu Banka pieņem aktīvus, kuri atbilst visiem šādiem kritērijiem:

- ir neatkarīgu novērtētāju ķīlas novērtējumā noteiktā aktīvu tirgus vērtība un tās izmaiņas ir prognozējamas aizdevuma līguma termiņā. Vērā tiek ņemta aktīvu tirgus vērtība un ātrā piespiedu realizācijas vērtība;
- aktīvi ir likvidi, tas ir, tos var realizēt samērā īsā termiņā par cenu, kura ir tuva ātrai piespiedu realizācijas vērtībai (vai tirgus vērtībai);
- pastāv juridiskā un faktiskā iespēja šos aktīvus kontrolēt, lai nepieļautu aizņēmēja vai aktīvu īpašnieka ļaunprātīgu rīcību;
- Bankas tiesībām uz šiem aktīviem ir juridiskā priekšrocība attiecībā pret citiem aktīvu īpašnieka kreditoriem (vai tām kreditoru tiesībām, kas ir privilēģētākā stāvoklī attiecībā pret Bankas tiesībām, kopsummā par nenozīmīgu summu salīdzinājumā ar nodrošinājuma vērtību), kā izņēmumu pieļaujot Bankas Mātes bankas juridisko priekšrocību.

Tikai noteikti aktīvu veidi tiek akceptēti kā nodrošinājums, un katram nodrošinājuma veidam tiek noteikti limiti attiecībā uz maksimāli pieļaujamo aizdevuma summu pret šo nodrošinājumu. Nodrošinājuma veidi, kas visbiežāk tiek pieņemti:

- Termiņnoguldījums Bankā;
- Nekustamais īpašums;
- Rūpnieciska rakstura ražošanas objekts;
- Zeme (atkarībā no ģeogrāfiskā novietojuma, izmantošanas, komunikācijām, kadastrālās vērtības u.c.);
- Nelietotas vieglās automašīnas;
- Nelietotas kravas automašīnas, traktortehnika;
- Lietotās vieglas automašīnas, kas nav vecākas par 7 gadiem un kravas automašīnas, kas nav vecākas par 9 gadiem, traktortehnika, kas nav vecāka par 5 gadiem;
- Citas automašīnas un traktortehnika;
- Kuģi;
- Krājumi (preces muitas noliktavā vai citādi kontrolētas un preces to īpašnieka noliktavā);
- Tehnoloģiskās iekārtas un mašīnas;
- Citi uzņēmuma pamatlīdzekļi;
- Debitoru parādi (kā lietu kopība);
- Vērtspapīri, kapitāla daļas, vekseli;
- Galvojumi.

Nekustamajam īpašumam vērtību nosaka pēc neatkarīgu ekspertu atzinuma, un koriģējot šo novērtējumu, balstoties uz Bankas pieredzi un normatīvajiem dokumentiem.

Krājumiem (preces muitas noliktavā vai citādi kontrolētām) un krājumiem (preces to īpašnieka noliktavā) par tirgus vērtību uzskata publiski pieejamu cenu, kuru veidošanas mehānisms Bankai ir saprotams un pieņemams.

Tehnoloģisko iekārtu un mašīnu tirgus vērtība tiek noteikta pēc iekārtu bilances atlikušās vērtības, ja Klienta pielietojamās pamatlīdzekļu uzskaites metodes atbilst vispārpieņemtajai praksei, pēc iespējas saņemot arī ekspertu atzinumu. Ja pamatlīdzekļa atlikusī vērtība ir liela, tiek pārbauda tā iegādes vērtību apliecinājoši dokumenti.

Nodrošinājums – kustamie un nekustamie objekti, tiek novērtēti Bankas noteiktajās vērtēšanas kompānijās, izņemot gadījumus kad Bankas Valde ir pilnvarojusi kompetentu darbinieku veikt vērtēšanu.

Jebkurš nodrošinājums, izņemot zemi, vērtspapīrus, debitoru parādus un citus nemateriālos aktīvus, jāapdrošina Bankas labā uz aizdevuma līguma termiņu.

Lai efektīvi pārvaldītu kredītrisku un novērtētu Bankas darbības rezultātus, Banka veic regulāru aktīvu (t.sk., aizdevumu) un ārpusbilances saistību novērtēšanu un klasifikāciju. Klasifikācija ir aizdevumu novērtējums, saskaņā ar kuru aizdevumi tiek klasificēti kā standarta, uzraugāmie, zemstandarta, šaubīgie un zaudētie. Novērtēšanas galvenie kritēriji ir Klienta (aizņēmēja) nākotnes naudas plūsma, kas ir diskontēta, un kredīspēja – spēja un griba pildīt saistības atbilstoši aizdevuma līguma noteikumiem un nosacījumiem.

Par problemātiskiem aizdevumiem atzīstami tie, kuru neatmaksāšanas risks ir ievērojami palielinājies, salīdzinot ar to risku, kas bija akceptēts, aizdevuma iesniegšanas brīdī. Par problemātiska aizdevuma pazīmēm tiek uzskatītas sekojošas pazīmes:

- būtisks (20 darba dienas un vairāk) maksājumu nokavējums;
- citu aizdevuma līguma nosacījumu un noteikumu neizpilde;
- Klienta finansiālā stāvokļa pasliktināšanās, par ko liecina viņa iesniegtie pārskati vai cita informācija;
- pret Klientu cits kreditors ir iesniedzis prasību tiesā vai saņemts Valsts ieņēmumu dienesta pieprasījums par naudas norakstīšanu no norēķinu konta;
- ievērojami samazinājusies aizdevuma nodrošinājuma vērtība.

Riska darījumu un kavēto riska darījumu un izveidoto uzkrājumu apmērs nedrošiem parādiem būtisko nozaru griezumā, tūkst.EUR:

	31.12.2014		31.12.2015		Vidējais apmērs 2015.gadā	
	Kredīta atlikums	Speciālie uzkrājumi pamatsummai	Kredīta atlikums	Speciālie uzkrājumi pamatsummai	Kredīta atlikums	Speciālie uzkrājumi pamatsummai
Riska darījumi sadalījumā pa nozarēm						
Mežsaimniecība, lauksaimniecība	1 691	464	1 825	518	1 758	491
Ražošana, pārstrādes rūpniecība	5 760	135	9 515	564	7 637	349
Tirdzniecība	30 389	7 859	30 558	10 301	30 474	9 080
Transports	19 684	4 279	17 563	3 806	18 624	4 042
Finanšu pakalpojumi	4 737	1 840	5 297	2 684	5 017	2 262
Operācijas ar nekustāmo īpašumu	21 367	4 714	23 478	7 615	22 422	6 165
Būvniecība	6 221	3 632	6 584	4 470	6 403	4 051
Izmitināšana un ēdināšanas pakalpojumi	2 657	1 595	1 595	1 595	2 126	1 595
Citi pakalpojumi	1 649	0	2 364	0	2 006	0
Fiziskās personas	3 659	2 905	3 617	3 020	3 638	2 963
Kopā riska darījumu apmērs	97 813	27 423	102 396	34 573	100 105	30 998

	31.12.2014		31.12.2015		Vidējais apmērs 2015.gadā	
	Kredīta atlikums	Speciālie uzkrājumi pamatsummai	Kredīta atlikums	Speciālie uzkrājumi pamatsummai	Kredīta atlikums	Speciālie uzkrājumi pamatsummai
Kavētie (>90 dienas) riska darījumi sadalījumā pa nozarēm						
Mežsaimniecība, lauksaimniecība	464	464	1 050	518	757	491
Ražošana, pārstrādes rūpniecība	135	135	1 567	564	851	349

Tirdzniecība	3 231	3 179	2 793	2 774	3 012	2 977
Transports	9 162	4 279	7 100	2 141	8 131	3 210
Finanšu pakalpojumi	0	0	0	0	0	0
Operācijas ar nekustāmo īpašumu	10 800	3 108	12 175	5 677	11 487	4 392
Būvniecība	4 904	3 632	5 338	4 470	5 121	4 051
Izmitināšana un ēdināšanas pakalpojumi	1 595	1 595	1 595	1 595	1 595	1 595
Fiziskās personas, OV	1 944	1 937	1 942	1 942	1 943	1 939
Kopā riska darījumu apmērs	32 236	18 329	33 559	19 681	32 898	19 005

Risku darījumu un kavēto riska darījumu un izveidoto uzkrājumu apmērs nedrošiem parādiem sadalījumā pa nozīmīgākajiem ģeogrāfiskajiem reģioniem, ņemot vērā riska parnēšanu (tūkst. EUR):

	31.12.2014.		31.12.2015.		Vidējais apmērs 2015.gadā	
	Kredīta atlikums	Speciālie uzkrājumi pamatsummai	Kredīta atlikums	Speciālie uzkrājumi pamatsummai	Kredīta atlikums	Speciālie uzkrājumi pamatsummai
Riska darījumi sadalījumā pa nozīmīgākajiem ģeogrāfiskajiem reģioniem*, EUR						
Bulgārija	189	47	753	27	471	37
Ķīna	911	0	122	0	516	0
Vācija	372	372	542	372	457	372
Gruzija	2 099	0	0	0	1 050	0
Latvija	54 680	10 195	62 122	13 497	58 401	11 846
Monako	17	0	0	0	8	0
Krievija	2	0	6	0	4	0
Ukraina	39 543	16 808	38 203	20 676	38 873	18 742
ASV	0	0	648	0	324	0
Citas	1	0	0	0	1	0
Kopā riska darījumu apmērs	97 813	27 423	102 396	34 573	100 105	30 998
	31.12.2014.		31.12.2015.		Vidējais apmērs 2015.gadā	
Kavētie (>90 dienas) riska darījumi sadalījumā pa nozīmīgākajiem ģeogrāfiskajiem reģioniem*, EUR						
Vācija	372	372	372	372	372	372
Latvija	17 184	8 589	22 917	11 403	20 051	9 996
Ukraina	14 680	9 368	10 270	7 905	12 475	8 637
Kopā riska darījumu apmērs	32 236	18 329	33 559	19 681	32 898	19 005

Operacionālais risks

Operacionālais risks ir iespēja ciest zaudējumus neadekvātu vai neveiksmīgu Bankas iekšējo procesu norises rezultātā, cilvēku un sistēmas darbības, vai arī ārējo apstākļu ietekmes dēļ. Ar operacionālo risku saprot risku, ka var samazināties Bankas ienākumi/rasties papildus izdevumi (un rezultātā samazināties

pašu kapitāla apmērs) kļūdu darījumos ar Klientiem/darījumu partneriem, informācijas apstrādē, neefektīvu lēmumu pieņemšanas, nepietiekamu cilvēkresursu, vai nepietiekamas ārējo apstākļu ietekmes plānošanas dēļ.

Operacionālā riska novērtēšanai tiek izmantota operacionālā riska pašnovērtēšana - process, kura gaitā Banka novērtē veiktās operācijas pret operacionālā riska veidiem, tiek identificētas Bankas stiprās un vājās puses operacionālā riska pārvaldīšanā.

Bankā tiek izveidota un uzturēta Operacionālā riska notikumu un zaudējumu datu bāze, kurā tiek savākti, apkopoti un klasificēti iekšējie dati par operacionālā riska notikumiem un saistītajiem zaudējumiem.

Operacionālā riska pārvaldīšanas pamatelementi:

- operacionālā riska monitorings;
- operacionālā riska kontrole un minimizācija:
- iekšējo normatīvo dokumentu izstrādē, kas izslēdz/samazina operacionālā notikuma iespēju;
- pienākumu dalīšanas principa ievērošanai;
- iekšējo limitu izpildes kontrole;
- noteiktas kārtības ievērošana IT un citu bankas resursu lietošanā;
- darbinieku atbilstoša apmācība;
- regulārā darījumu un kontu dokumentu pārbaude;
- darbības nepārtrauktības nodrošināšana;
- stress testēšana.

Tirgus risks

Bankas darbība ir pakļauta tirgus riskam, kas veidojas no ieguldījumiem procentu likmju un valūtas produktu pozīcijās. Visi šie produkti ir pakļauti kopējām un specifiskām tirgus svārstībām.

Banka kontrolē tirgus risku, diversificējot finanšu instrumentu portfeli, nosakot ierobežojumus dažādu veidu finanšu instrumentiem un veicot jūtīguma analīzi, kuri atspoguļo noteikto risku ietekmi uz Bankas aktīviem un pašu kapitālu.

Pozīcijas risks

Pozīcijas risks – iespēja ciest zaudējumus kāda parāda vērtspapīra vai kapitāla vērtspapīra pozīcijas pārvērtēšanas dēļ, mainoties attiecīgā vērtspapīra cenai. Pozīcijas risks izpaužas kā specifiskais un vispārējais risks:

- specifiskais risks – iespēja ciest zaudējumus, ja parāda vērtspapīra vai kapitāla vērtspapīra cena mainīsies tādu faktoru dēļ, kas ir saistīti ar vērtspapīra emitentu;
- vispārējais risks – iespēja ciest zaudējumus, ja vērtspapīra cena mainīsies tādu faktoru dēļ, kas ir saistīti ar procentu likmju izmaiņām (parāda vērtspapīru gadījumā) vai ar plašām izmaiņām kapitāla tirgū (kapitāla vērtspapīru gadījumā), kuras nav saistītas ar kādu konkrētu vērtspapīru emitentu.

Pozīcijas riska pārvaldīšanas pamatelementi:

- vērtspapīru portfeļa novērtēšana un analīze;
- emitentu finansiālā stāvokļa analīze un monitorings;
- iekšējo limitu noteikšana/diversifikācija (stop-loss; emitentiem, valstīm, reģioniem, termiņiem, kredītreitingu grupām, utml);
- noteikto iekšējo limitu ievērošanas kontrole.

Procentu likmju risks

Procentu likmju risks raksturo tirgus likmju izmaiņu ietekmi uz Bankas finansiālo stāvokli. Ikdienā Bankas darbība ir saistīta ar procentu likmju risku, ko ietekmē ar procentu ieņēmumiem un izdevumiem saistīto aktīvu un saistību atmaksas termiņi vai procentu likmju pārskatīšanas datumi. Šo risku kontrolē

Bankas Aktīvu un pasīvu komiteja, nosakot procentu likmju saskaņošanas limitus un novērtējot procentu likmju risku, kuru Banka ir uzņēmusies.

Procentu likmju riska novērtēšanai tiek analizēta procentu likmju izmaiņu ietekme uz Bankas un ekonomisko vērtību, t.sk. procentu likmju riska novērtēšana no ienākumu perspektīvas un no procentu likmju riska novērtēšana no ekonomiskās vērtības perspektīvas. Procentu likmju riska novērtēšana tiek veikta reizi mēnesī. Bez tam, ne retāk kā 2 reizes gadā tiek veikta procentu likmju riska stress testēšana.

Ikmēneša procentu likmju risku novērtēšanai visām pozīcijām tiek piemērotas procentu likmju izmaiņas +/-100 bāzes punktu apmērā; procentu likmju riska stress testēšanai - +/-200 bāzes punktu apmērā. Aktīvu, saistību un ārpusbilances posteņu ar noteiktu termiņu sadalīšana termiņstruktūras grupās tiek veikta pamatojoties uz:

- īsāko termiņu no atlikušā atmaksas/izpildes/dzēšanas termiņa – finanšu instrumentiem ar fiksētu procentu likmi;
- uz termiņu līdz nākamajam procentu likmju izmaiņas datumam, jeb procentu likmju pārcenošanas termiņam – finansu instrumentiem ar peldošo procentu likmi.

Procentu likmju riska pārvaldīšanas pamatelementi:

- procentu likmju riska jūtīguma novērtēšana;
- iekšējo limitu noteikšana (limits samazinājumam ekonomiskajā vērtībā un vērtspapīru portfeļa kopējai durācijai);
- noteikto iekšējo limitu ievērošanas kontrole;
- procentu likmju stress testu veikšana un iegūto rezultātu analīze;
- nepieciešamības gadījumā hedžēšanas operāciju veikšana.

Valūtu risks

Bankas darbība ir pakļauta tajā iesaistīto galveno valūtu kursu maiņas riskam, kas ietekmē gan Bankas finanšu rezultātu, gan naudas plūsmu. Banka kontrolē ārvalstu valūtu aktīvus un saistības, lai izvairītos no nesamērīga valūtu riska. Valde nosaka Bankas atvērto pozīciju limitus, kuri tiek uzraudzīti katru dienu. Latvijas likumdošana nosaka, ka kredītiestādes ārvalstu valūtu atklātā pozīcija katrā atsevišķā valūtā nedrīkst pārsniegt 10% no kredītiestādes pašu kapitāla, bet kopējā ārvalstu valūtu atklātā pozīcija nedrīkst pārsniegt 20% no pašu kapitāla. 2015. gada laikā Bankai nav bijuši šo noteikto limitu pārkāpumi.

Bankas ārvalstu valūtu riska novērtēšana balstās uz šādiem pamatprincipiem:

- tiek novērtēts, kā mainās banku aktīvu, saistību un ārpusbilances posteņu vērtība valūtu kursu izmaiņu rezultātā;
- kā mainās Bankas ienākumi/izdevumi ar valūtu kursu izmaiņām;
- tiek veikta valūtas riska stress testēšana.

Valūtu riska pārvaldīšanas pamatelementi:

- valūtu riska novērtēšana;
- limitu un ierobežojumu noteikšana;
- noteikto limitu ievērošanas kontrole;
- valūtu riska stress testu veikšana un iegūto rezultātu analīze;
- nepieciešamības gadījumā hedžēšanas operāciju veikšana.

Likviditātes risks

Banka ir pakļauta ikdienas riskam, ka tai būtu nepieciešams izmantot pieejamos naudas līdzekļus un īstermiņa likvidos aktīvus īstermiņa saistību izpildei. Aktīvu un pasīvu, kā arī ārpusbilances posteņu termiņu attiecība ir saistīta ar likviditātes risku un norāda, cik lielā apmērā būtu nepieciešami naudas līdzekļi, lai izpildītu esošās saistības.

Aktīvu un saistību termiņi un iespējas par pieņemamām izmaksām aizstāt procentus radošās saistības, kurām iestāties atmaksas termiņš, ir būtiskie faktori, lai noteiktu Bankas likviditāti un tās pakļautību izmaiņām procentu likmēs un valūtas kursos ietekmei.

Šāda aktīvu un saistību saskaņošana un saskaņotības kontrolēšana ir viens no būtiskākajiem Bankas ikdienas vadības uzdevumiem.

Likviditātes riska mērīšanā Banka izmanto šādas metodes:

- novērtē esošo un plānoto aktīvu, pasīvu un ārpusbilances saistību termiņstruktūru sadalījumā pa finanšu instrumentiem, dažādiem termiņa intervāliem kopā un katrā valūtā atsevišķi, kurā banka veic būtisku darījumu apmēru (t.i. valūtā, kuru īpatsvars Bankas aktīvos/pasīvos pārsniedz 5%) vai kurai ir nelikvīds tirgus;

- nosaka likviditātes rādītājus, kurus izmanto likviditātes riska analīzei un kontrolei;

- nosaka iekšējos limitus:

- aktīvu un pasīvu termiņstruktūras likviditātes neto pozīcijām latos un katrā ārvalstu valūtā, kurā banka veic būtisku darījumu apmēru (t.i. valūtā, kuru īpatsvars Bankas aktīvos/pasīvos pārsniedz 5%) vai kurai ir nelikvīds tirgus;

- noguldījumu koncentrācijai;

- citiem likviditātes rādītājiem, kurus banka noteikusi likviditātes riska kontrolei;

- veic stress testēšanu.

Izstrādājot likviditātes rādītāju aprēķināšanas kārtību un nosakot limitus, Banka ņem vērā darbības mērķus un pieļaujamo riska līmeni.

Banka nosaka un regulāri analizē agrīnās brīdināšanas rādītāju sistēmu, kas var palīdzēt identificēt bankas likviditātes pozīcijas ievainojamību un papildu finansējuma piesaistīšanas nepieciešamību.

Pamatojoties uz agrīnās brīdināšanas rādītāju datiem, banka identificē negatīvās tendences, kas ietekmē likviditāti, analizē tās un novērtē nepieciešamību veikt likviditātes risku mazinošus pasākumus.

Likviditātes riska pārvaldīšanas metodes (pamatelementi) ir sekojošas:

- likviditātes rādītāju normatīvu izpilde;

- likviditāte neto pozīciju limitu noteikšana;

- noguldījumu piesaistīšanas ierobežojumu noteikšana;

- likviditātes noteikto limitu ievērošanas kontrole;

- likviditātes stress testu veikšana un iegūto rezultātu analīze;

- priekšlikumu izvirzīšana likviditātes problēmu risināšanai;

- rādītāju kopumu likviditātes novērtēšanai izveide un monitorings;

- pietiekamas likviditātes rezerves (*liquidity buffer*) pastāvīga uzturēšana, kas sedz pozitīvo starpību starp plānotajām izejošajām un ienākošajām naudas plūsmām termiņa intervālā līdz septiņām dienām un 30 dienām.

Atbilstoši FKTK prasībām, Banka uztur likvīdus aktīvus saistību izpildei pietiekamā apjomā.

Darījumu koncentrācijas risks

Darījumu koncentrācijas risks ir risks, kas rodas no darījumu koncentrācijas. Darījumu koncentrācijas riska ierobežošanai Banka nosaka limitus ieguldījumiem dažāda veida aktīvos, instrumentos un tirgos utml. Viens no būtiskiem darījumu koncentrācijas riskiem ir ģeogrāfisko reģionu riska koncentrācija (valsts risks).

Valsts risks

Valstu risks – valstu partnera risks – ir iespēja ciest zaudējumus, ja Bankas aktīvi ir izvietoti valstī, kuras ekonomisko un politisko faktoru izmaiņu rezultātā Bankai var rasties problēmas atgūt savus aktīvus paredzētajā laikā un apjomā. Partneru un emitentu saistību nepildīšanu cēloņi galvenokārt ir valūtas

devalvācija, nelabvēlīgas izmaiņas likumdošanā, jaunu ierobežojumu un barjeru radīšana un citi, tai skaitā, "force majeure" faktori.

Valstu riska analīzei tiek izmantota starptautisko reitingu aģentūru informācija (t.sk. kredītreitingi, to dinamika); valstu ekonomiskie rādītāji un cita saistīta informācija.

Riska kontroles pamatelementi:

- iekšējo limitu noteikšana pa reģioniem, valstīm, un pa darījumu veidiem atsevišķās valstīs;
- iekšējo limitu izpildes kontrole;
- valstu riska analīze un monitorings;
- iekšējo limitu pārskatīšana.

Aktīvu, pasīvu un ārpusbilances valsts risks attiecināms uz to valsti, kuru var uzskatīt par klienta uzņēmējdarbības veikšanas pamata valsti. Ja aizdevums ir izsniegts citas valsts rezidentam pret ķīlu, un šī ķīla fiziski atrodas citā valstī nekā juridiskās personas rezidences valsts, tad valsts risks tiek pārnests uz valsti, kur aizdevuma ķīla faktiski atrodas.

Kapitāla pietiekamība

„Kapitāla pietiekamība atspoguļo tos Bankas kapitāla resursus, kas nepieciešami, lai nodrošinātos pret riskiem, kas saistīti ar aktīviem un ārpusbilances posteņiem.

Bankā tika izstrādāta Kapitāla pietiekamības novērtēšanas procesa politika, kuras mērķis ir nodrošināt, lai Bankas pašu kapitāla apmērs, elementi un to īpatsvars ir pietiekams Bankas pašreizējai un plānotajai darbībai piemītošo būtisko risku segšanai.

Riskiem, kuriem ir noteiktas regulējošas minimālās kapitāla prasības saskaņā ar Minimālo kapitāla prasību aprēķināšanas noteikumiem kapitāla prasība tiek aprēķināta izmantojot sekojošas pieejas vai metodes:

- kredītriska kapitāla prasības tiek aprēķinātas saskaņā ar standartizēto pieeju,
- kredītriska mazināšanai tiek izmantota finanšu nodrošinājuma vienkāršā metode;
- ārvalstu valūtas riska kapitāla prasības, parāda vērtspapīru un kapitāla vērtspapīru pozīcijas riska, norēķinu riska kapitāla prasības aprēķinām banka piemēro standartizēto pieeju,
- parāda vērtspapīru vispārēja riska kapitāla prasību nosaka, lietojot termiņa metodi;
- operacionālā riska minimālā kapitāla prasība tiek aprēķināta saskaņā ar pamatrādītāja pieeju.

Darījumu riska pakāpes noteikšanai minimālo kapitāla prasību aprēķināšanai Banka izmanto FKTK atzītu ĀKNI (reitingu aģentūras) novērtējumus/reitingus. Katrai riska darījumu kategorijai, kurā tiek iedalīti Bankas riska darījumi, tiek nominētas ĀKNI. Ja Bankai nav darījumu, kas ietilpst kādā no riska darījumu kategorijām, tad šai kategorijai ĀKNI tiek nominētas tad, kad parādās šo kategoriju faktiskais riska darījums/i.

Risku darījumu kategorijām tiek nominēti šādas ĀKNI:

<i>Riska darījumu kategorija</i>	<i>Nominēta/i ĀKNI</i>
Prasības pret centrālajām valdībām un centrālajām bankām (CV un CB)	Moody's Investors Service
Prasības pret iestādēm, izņemot tādas, kurām pieejams īstermiņa reitings	FitchRatings; Standard&Poor's Ratings Services; Moody's Investors Service.
Prasības pret komercsabiedrībām, izņemot tādas, kurām pieejams īstermiņa reitings	FitchRatings; Standard&Poor's Ratings Services; Moody's Investors Service
Kavētie riska darījumi	FitchRatings; Standard&Poor's Ratings Services; Moody's Investors Service

Prasības pret iestādēm un komercsabiedrības ar īstermiņa reitingiem	FitchRatings; Standard&Poor's Ratings Services; Moody's Investors Service
Citas prasības	FitchRatings; Standard&Poor's Ratings Services; Moody's Investors Service

Banka izvērtē, vai minimālo kapitāla prasību ievērošana nodrošina, ka Bankas kapitāls ir pietiekams visu augstāk minētiem riskiem saistīto iespējamo zaudējumu segšanai.

Citi būtiskie Bankas riski, kuriem nav noteiktas regulējošas minimālās kapitāla prasības, bet kuriem Banka novērtē nepieciešamību aprēķināt kapitāla prasību ir sekojoši:

- procentu likmju risks;
- likviditātes risks;
- koncentrācijas risks;
- noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas risks;
- pārējie riski (t.sk. darbības atbilstības risks, stratēģijas risks, reputācijas risks).

Papildus risku segšanai nepieciešamā kapitāla apmēra noteikšanai Banka nosaka kapitāla rezervi, lai nodrošinātu, ka Bankas kapitāls ir pietiekams iespējamu nelabvēlīgu notikumu iestāšanās gadījumā, kā arī lai nodrošinātu, ka Bankas kapitāls ir pietiekams visa ekonomiskā cikla laikā, t.i., ekonomikas augšupejas periodā Banka izveido kapitāla rezervi zaudējumu segšanai, kas var rasties ekonomikas lejupslīdes periodā. Kapitāla rezervi Banka nosaka vismaz 10 procentu apmērā no minimālo regulējošo kapitāla prasību kopsummas.

Pietiekama kopējā nepieciešamā kapitāla apmēra nodrošināšanas metodes :

- kapitāla pietiekamības normatīva izpilde;
- kapitāla pietiekamības normatīva izpildes analīze;
- kapitāla pietiekamības mērķu līmeņa uzturēšana;
- Bankas pašreizējai un plānotajai darbībai piemītošo būtisko risku segšanai nepieciešamā kopējā kapitāla apmēra noteikšana un plānošana;
- visu būtisko risku novērtēšana un analīze;
- stresa testu scenāriju izstrāde, stresa testu veikšana un iegūto rezultātu analīze;
- kapitāla krīzes pārvarēšanas plāna izstrādāšana.

Aprēķinātais Bankas kapitāla pietiekamības rādītājs 2015. gada 31. decembrī bija 23,26% (2014. gada 31. decembrī 26,57%), kas pārsniedz Eiropas parlamenta un Padomes Regulā (ES) Nr. 575/2013 noteikto minimumu un kapitāla saglabāšanas rezerves minimuma summu (10,5%), ka pašu kapitāla attiecībai pret riska svērtajiem aktīviem un ārpusbilances posteņiem ir jābūt vismaz 8% un kapitāla saglabāšanas rezervei ir jābūt vismaz 2,5%. 2015. gada beigās Finanšu un kapitāla tirgus komisija pārrēķināja Bankai individuālo kapitāla prasību un noteica to 15,6% apmērā. Banka ievēro un pilda šo individuālo kapitāla prasību.

Kapitāla pietiekamības novērtējuma rezultātu apkopojums uz 31.12.2015
Risku segšanai nepieciešamais kapitāls tūkst. EUR

	Minimālās regulējošās kapitāla prasības	Bankas novērtējums par nepieciešamā kapitāla apmēru
Kredītrisks	10 983	10 983
Tirgus riski, t.sk.	2 462	2 462
Valūtas risks	195	195

Tirgojamie parāda instrumenti, akcijas	2 267	2 267
Operacionālais risks	2 258	2 258
Citi būtiskie Bankas riski, kuriem nav noteiktas regulējošas minimālās kapitāla prasības		10 955
Kapitāla rezerve		1 570
Kopā	15 703	32 004*

* Ņemot vērā FKTK individuālās kapitāla un II.pilāra prasības

Bankas rīcībā esošā kapitāla apmērs tūkst. EUR

Pašu kapitāls	Bankas kapitāla definīcija
45 673	45 673
Kapitāla iztrūkums/pārpalikums saskaņā ar bankas novērtējumu	13 669

Sekojošā tabulā var redzēt riska darījumu kategoriju vērtības pirms un pēc kredītriska mazināšanas, kā arī riska darījumu kopsummu, kas sēgta ar piemēroto nodrošinājumu (tūkst.EUR):

Kredītrisks: riska darījumu kategorijas	Riska darījumu pirms kredītriska mazināšanas piemērošanas	Nodrošinājums (vienkaršā metode)	Riska darījumu pēc kredītriska mazināšanas piemērošanas	Riska darījumu riska svērtā vērtība
Prasības pret centrālajām valdībām vai centrālajām bankām	113 538	0	113 538	0
0% riska pakāpe	113 538	0	113 538	0
Prasības pret iestādēm	92 490	0	92 490	19 334
20% riska pakāpe	89 703	0	89 703	17 941
50% riska pakāpe	2 787	0	2 787	1 393
Prasības pret komercsabiedrībām	133 730	42 629	105 742	74 069
0% riska pakāpe	0	0	34 637	0
20% riska pakāpe	0	0	11	2
100% riska pakāpe	98 390	14 605	65 148	65 148
150% riska pakāpe	35 340	28 025	5 946	8 919
Augsta riska darījumi	12 202	2 800	11 912	13 668
0% riska pakāpe	0	0	2 800	0
100% riska pakāpe	0	0	0	0
150% riska pakāpe	12 202	2 800	9 112	13 668
Kavētie riska darījumi	8 734	71	8 221	10 161
0% riska pakāpe	0	0	71	0
100% riska pakāpe	4 129	0	4 129	4 129
150% riska pakāpe	4 605	71	4 021	6 032
Citas prasības	21 171	0	21 171	19 137
0% riska pakāpe	2 034	0	2 034	0
20% riska pakāpe	0	0	0	0
100% riska pakāpe	19 137	0	19 137	19 137
Kaitāla vērtspapīri	920	0	920	920
100% riska pakāpe	920	0	920	920
Kopā	382 784	45 500	353 994	137 288

Neto riska darījumu vidējais apjoms pārskata periodā ar iedalījumu dažādās riska darījumu kategorijās pēc kredītriska mazināšanas piemērošanas (tūkst. EUR):

Kredītrisks: riska darījumu kategorijas	Riska darījumu riska svērtā vērtība 2015.gadā	Vidējā riska darījumu riska svērtā vērtība 2015.gadā	Riska darījumu riska svērtā vērtība 2014.gadā	Vidējā riska darījumu riska svērtā vērtība 2014.gadā
Prasības pret centrālajām valdībām vai centrālajām bankām	0	0	0	0
0% riska pakāpe	0	0	0	0
Prasības pret iestādēm	19 334	33 938	44 438	37 632
20% riska pakāpe	17 941	29 778	32 706	31 482
100% riska pakāpe	1 393	4 160	11 732	6 150
Prasības pret komercsabiedrībām	74 069	92 192	68 018	102 289
0% riska pakāpe	0	0	0	0
20% riska pakāpe	2	2	1	1
100% riska pakāpe	65 148	80 873	49 823	57 580
150% riska pakāpe	8 919	11 317	18 194	44 708
Spekulatīvie riska darījumi	13 668	15 946	19 102	22 990
150% riska pakāpe	13 668	15 946	19 102	22 990
Kavētie riska darījumi	10 161	8 698	7 152	7 353
100% riska pakāpe	4 129	2 829	2 903	5 010
150% riska pakāpe	6 032	5 869	4 250	2 343
Kapitāla vērtspapīri	920	230	0	0
100% riska pakāpe	920	230	0	0
Citas prasības	19 137	19 576	2 910	3 620
0% riska pakāpe	0	0	0	0
20% riska pakāpe	0	28	54	50
100% riska pakāpe	19 137	19 548	2 856	3 570
Kopā	137 288	170 350	141 620	173 883

Sviras rādītājs

Sviras rādītāja aprēķins uz 31.12.2015:	tūkst. EUR
Vērtspapīru finansēšanas darījumu (VFD) riska darījums saskaņā ar KPR 220. pantu	
VFD riska darījums saskaņā ar KPR 222. pantu	
Atvasinātie instrumenti: tīrgus vērtība	263
Atvasinātie instrumenti: palielinājums tīrgus vērtības metode	1 028
Atvasinātie instrumenti: sākotnējās riska darījuma vērtības metode	0
Neizmantošanas kredītiespējas, kuras jebkurā laikā bez nosacījumiem un paziņošanas var atcelt	0
Vidēja/zema riska ar tirdzniecību saistīti ārpusbilances posteņi	0
Vidēja riska ar tirdzniecību saistīti ārpusbilances posteņi un oficiāli atbalstīti ar eksporta finansējumu saistīti ārpusbilances posteņi	0
Pārējie ārpusbilances posteņi	1 574
Citi aktīvi	635 197
Pirmā līmeņa kapitāls - pilnībā ieviestā definīcija	33 781
Pirmā līmeņa kapitāls - pārejas definīcija	33 781
Pieskaitāmā summa saskaņā ar KPR 429. panta 4. punkta otro daļu	0
Pieskaitāmā summa saskaņā ar KPR 429. panta 4. punkta otro daļu — pārejas definīcija	0
Regulatīvās korekcijas — pirmā līmeņa kapitāls — pilnībā ieviestā definīcija; no kā	0
Regulatīvās korekcijas attiecībā uz pašu kredītrisku	0
Regulatīvās korekcijas — pirmā līmeņa kapitāls — pārejas definīcija	-255*
Sviras rādītājs, izmantojot pilnībā ieviesto pirmā līmeņa kapitāla definīciju %	5.14
Sviras rādītājs, izmantojot pirmā līmeņa kapitāla pārejas definīciju %	5.14

* nemateriālie aktīvi

Lai pārvaldītu sviras risku Bankā tika pārskatīta un papildināta Kapitāla pietiekamības novērtēšanas procesa politika, kā arī stratēģiskās plānošanas process tiek veikts ņemot vērā sviras rādītāja prasības.

Salīdzinot ar 2014. gadu, 2015. gadā Bankas noguldījumu portfelis ir pieaudzis par 7.96 % un uz gada beigām sastādīja 584 milj. EUR, savukārt aktīvu apjoms pieauga par 7.27 % un 2015. gada 31. decembrī sasniedza 636.6 milj. EUR.

Bankas kredītportfelis, kas sastāv no izsniegtiem kredītiem un kredīšanas saistībām, 2015. gada 31. decembrī bija 92 miljoni EUR. Pārskata periodā klienti dzēsa saistības par summu 7,3 miljoni EUR, tajā pašā laikā Banka izsniedza jaunus kredītus 8,6 miljonu EUR apmērā un parakstīja līgumus par jaunu kredītu izsniegšanu 7,7 miljonu EUR apmērā.

2015. gadā strauji – par 44,5% – palielinājās Bankas vērtspapīru portfeļa apjoms, kas 2015. gada 31. decembrī sasniedza 289 miljonus EUR. Ievērojams vērtspapīru portfeļa pieaugums 2015. gadā tika panākts, pateicoties ieguldījumiem valsts īstermiņa un vidēja termiņa obligācijās ar augstu kredītreitingu.

Pašu kapitāla apjoms salīdzinot ar 2014. gadu būtiski neizmainījās un uz 2015. gada beigām sastādīja 45.7 milj. EUR (2014. gada 31. decembrī - 47 milj. EUR).

Bankas kredītriska darījumu ģeogrāfiskais iedalījums darījumiem, kuri ir būtiski Bankas preciklisko kapitāla rezervju aprēķināšanai (tūkst. EUR):

Valstis	Sākotnējā riska darījuma vērtība pirms korekcijas pakāpēm	Specifiskās kredītriska korekcijas (uzkrājumiem)	Riska darījumu vērtība	Riska darījumu riska svērtā vērtība
Austrālija	681	676	5	5
Barbadosa	13	0	7	7
Beļģija	25	0	25	25
Bulgārija	804	27	754	754
Beliza	3 801	1 088	1 241	920
Kanāda	99	0	49	49
Šveice	2 860	0	2 848	582
Ķīna	15 495	0	15 495	3 099
Kipra	3 855	879	2 944	2 944
Čehija	98	0	98	79
Vacija	15 968	3 766	8 372	3 809
Dānija	3 688	0	3 688	738
Dominika	10	0	5	5
Igaunija	13	0	3	0
Lielbritānija	40 201	10 931	20 814	10 677
Gruzija	12 309	0	12 309	12 309
Honkonga	4 611	0	477	96
Izraēla	53	0	27	27
Japāna	1 040	0	1 040	208
Latvija	204 591	11 036	194 018	60 849
Monako	184	0	92	92
Māršala salas	25	0	21	21
Malta	1	0	0	0
Panama	7 627	2 792	4 678	55
Krievija	592	0	592	592
Seišelu salas	122	12	108	108
Turcija	14 991	0	14 991	14 991
Ukraina	38 714	98	30 867	11 277
ASV	34 036	2 917	31 095	6 497
Virdžīnu salas	12 537	2 148	7 221	6 452
Polija	108	0	108	22
Kopā	419 152	36 370	353 992	137 289

Atalgojumu politika

Par atalgojuma politiku un praksi

Bankas Atalgojuma politikas mērķis ir noteikt atalgojuma pamatprincipus atbilstoši Bankas attīstības stratēģijai, Bankas darbības virzienam un riska profilam.

Bankas Padome nosaka un apstiprina Atalgojuma politikas pamatprincipus, atbild par Politikas ieviešanu un tās ievērošanas uzraudzību, savukārt Bankas Valde atbild par Atalgojuma pamatprincipu ievērošanu.

Pieņemot darbā darbiniekus, valdes locekļus tiek vērtētas viņu faktiskās zināšanas, prasmes, kā arī kompetences, kas nepieciešamas konkrētajam amatam.

Bankā nav izveidota atsevišķa risku vadības komiteja, kā arī bankā nav direktoru, kas vienlaikus strādā Valdes sastāvā.

Bankas pastāvošajā atalgojuma sistēmā 2014. gadā tika paredzēta tikai nemainīgā atalgojuma daļa jeb pamatalga.

2015. gadā Valdes sastāvs tika palielināts līdz 4 Valdes locekļiem, savukārt darba attiecības tika pārtrauktas ar 26 darbiniekiem, neviens no viņiem nebija risku profila ietekmējošā amata veicējs.

Informācija par darbinieku atalgojumu 2015. gadā

Pozīcijas nosaukums	Padome	Valde	Ieguldījuma pakalpojumi	Privātpersonu vai mazo un vidējo komercsabiedrību apkalpošana	Aktīvu pārvaldīšana	Korporatīvā atbalsta funkcija	Iekšējās kontroles funkcija	Pārējie darbības veidi
Darbinieku skaits gada beigās	5	4	3	7	0	17	8	128
Kopējais atalgojums EUR	130316	370386	96079	100723	0	502138	219839	1867247
Tajā skaitā: mainīgā atalgojuma daļa	0	0	0	0	0	0	0	0

Informācija par darbinieku atalgojumu risku profilu ietekmējošiem darbiniekiem 2015. gadā (EUR)

	Pozīcijas nosaukums	Padome	Valde	Ieguldījuma pakalpojumi	Privātpersonu vai mazo un vidējo komercsabiedrību apkalpošana	Aktīvu pārvaldīšana	Korporatīvā atbalsta funkcija	Iekšējās kontroles funkcija	Pārējie darbības veidi
	Iestādes riska profilu ietekmējošo darbinieku skaits gada beigās	5	4	3	7	0	17	8	29
	tajā skaitā riska profilu ietekmējošo darbinieku skaits augstākās vadības pozīcijās	0	0	0	0	0	0	0	0
Atalgojuma nemainīgā daļa	Kopējā atalgojuma nemainīgā daļa,	130316	370386	96079	100723	0	502138	219839	1867247

	tajā skaitā nauda un citi maksāšanas līdzekļi,		1239	395	1591		4419	1634	23719
	tajā skaitā akcijas un ar tām saistītie								
	instrumenti tajā skaitā citi instrumenti								
Atalgojuma mainīgā daļa	Kopējā atalgojuma mainīgā daļa,								
	tajā skaitā nauda un citi maksāšanas līdzekļi,								
	tajā skaitā akcijas un ar tām saistītie instrumenti								
	tajā skaitā citi instrumenti tajā skaitā atliktā daļa naudas un citu maksāšanas līdzekļu formā								
	tajā skaitā atliktā daļa akciju un ar tām saistīto instrumentu formā								
	tajā skaitā atliktā daļa citu instrumentu formā								
	Kopējā neizmaksātā atliktā atalgojuma mainīgā daļa, kas piešķirta pirms pārskata gada								
	tajā skaitā daļa, uz kuru iegūtas neatsaucamas daļas								
	Kopējā pārskata gadā izmaksātā atliktā atalgojuma mainīgā daļa								
Atalgoju ma mainīgās daļas korekcija	Pārskata gada laikā piemērotā atalgojuma mainīgās daļas korekcija, kas attiecināma uz iepriekšējos gados piešķirto atalgojuma mainīgo daļu								
Garantētā atalgojuma mainīgā daļa	Garantētās atalgojuma mainīgās daļas (sign-on payments)								

	saņēmēju skaits								
	Garantētās atalgojuma mainīgās daļas (sign-on) apmērs								
Atlīdzība par darba tiesisko attiecību izbeigšanu	Darbinieku skaits, kas saņēmuši atlīdzību par darba tiesisko attiecību izbeigšanu								
	Pārskata gadā izmaksātās atlīdzības apmērs par darba tiesisko attiecību izbeigšanu								
	Lielākās atlīdzības par darba tiesisko attiecību izbeigšanu apmērs vienai personai								
Ar pensionēšanos saistītie labumi	Darbinieku skaits, kas saņem ar pensionēšanos saistītos labumus								
	Ar pensionēšanos saistīto								
	labumu apmērs								